

części prawa cywilnego (oraz potwierdzenie tego przez planowaną likwidację odrębnego kodeksu i włączenie jego treści do Kodeksu cywilnego) zapewne sprzyja takim zabiegom organizacyjnym.

Powołanie Krajowego Centrum Szkolenia Kadr Sądów Powszechnych i Prokuratury, które rozpoczęło funkcjonowanie 1. 09. 2006 r.⁸, a następnie Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury na mocy ustawy z 23.01. 2009 r.⁹ zapoczątkowało nowy model doskonalenia zawodowego kadr wymiaru sprawiedliwości oraz przygotowania do zawodu sędziego. Jego kształt nie został jeszcze zweryfikowany w praktyce, bowiem pierwszy cykl szkolenia zakończy się dopiero w 2015 r. Trudno więc przewidzieć, jaki to będzie miało wpływ na przygotowanie do orzekania w sądach rodzinnych (przy założeniu, że będą nadal funkcjonowały). Opracowanie optymalnych unormowań i rozwiązań organizacyjnych powinno być poprzedzone badaniem praktyki i dyskusją. Nie wydaje się, aby dotychczasowa wymiana opinii była wy-

⁷ Zasadność tej koncepcji budzi bardzo poważne wątpliwości i nie wydaje się być akceptowana przez większość sędziów. Zob. A. Rutkowska-Przasnek, *IX Kongres Stowarzyszenia Sędziów Sądów Rodzinnych w Polsce (Zakopane 2-4 października 2007 r.)*, „Rodzina i Prawo”, 2008 nr 7-8; E. Holewińska-Lapińska, *Opinia sędziów na temat przedstawionego w Zielonej Księdze usytuowania prawa rodzinnego w przyszłej kodyfikacji. Wyniki badania ankietowego*, [w:] *Prawo w Działaniu*, tom 6, Warszawa 2008, s. 177-191.

⁸ Ustawa z 1. 07. 2005 r., Dz. U. nr 169, poz. 1410 i nr 264, poz. 2204 oraz z 2007 r. nr 64, poz. 433.

⁹ Dz. U. nr 26, poz. 157.

starczająca zarówno dla pozycji prawa rodzinnego w systemie prawa¹⁰, jak i kwestii związanych z dalszymi losami sądownictwa rodzinnego, jego właściwą organizacją oraz należytym przygotowaniem kadr.

Cennym przyczynkiem do dyskusji jest recenzowana monografia. Jest ona poświęcona głównie rolowi społecznym sędziów rodzinnych, ale dostarcza bardzo wielu informacji na temat „władzy sądowniczej”, historii powołania sądów rodzinnych, podstaw prawnych ich działania, a także roli kuratorskiej służby sądowej i rodzinnych ośrodków diagnostyczno-konsultacyjnych (rozdziały II i III). Autorka książki, specjalizująca się w socjologii, jest także prawnikiem, co umożliwiło prawidłowe ustalenie zadań, które zostały nałożone na sędziów rodzinnych w odpowiednich aktach normatywnych, przedstawienie

¹⁰ Zob. np. z dawniejszych opracowań: S. Kaleta, *Kształtowanie się poglądów na temat pozycji prawa rodzinnego w systemie prawa w polskiej literaturze prawniczej w okresie dwunastolecia (1944-1956)*, Acta Universitatis Wratislaviensis, Prawo XXX, Wrocław 1969 nr 107, s. 71 i n.; Z. Radwański, *Problemy kodyfikacji prawa rodzinnego*, [w:] *Rozprawy z prawa cywilnego. Księga Pamiątkowa Profesora Witolda Czachórskiego*, Warszawa 1985, s. 50 i n.; B. Czech (red.), *Czy potrzeba jest w Polsce zmiana prawa rodzinnego i opiekuńczego? Materiały z Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej zorganizowanej w dniach 21 i 22 września 1995 roku w Katowicach*, Katowice 1997, Instytut Wymiaru Sprawiedliwości. Ośrodek Terenowy przy Sądzie Wojewódzkim w Katowicach, a z opracowań związanych z aktualnymi planami kodyfikacyjnymi – Z. Radwański, *Miejsce prawa rodzinnego w systemie prawa*, „Państwo i Prawo”, 2008 nr 1 oraz pozycje wskazane w przypisie 2.

dotychczasowego cyklu kształcenia sędziego oraz kształtowania się i realizacji koncepcji sądownictwa rodzinnego (niestety, niezrealizowanej w pełni).

Rozważania prawne tworzą jedynie tło do prezentacji socjologicznych koncepcji ról społecznych (rozdział I) oraz analizy wyników badań autorki, których celem było ustalenie, jakie z ról przypisywanych przez ustawodawstwo i pożądanym w świetle koncepcji teoretycznych w rzeczywistości realizują sędziowie rodzinni (rozdział IV).

Główną przyczyną podjęcia tematu wskazanego w tytule pracy były zmiany w systemie opieki zastępczej nad dzieckiem (s. 140)¹¹, z którymi ściśle są związane zadania sądów rodzinnych, a wykonanie tych zadań zależy od sędziów (od ich przygotowania zawodowego, od tego jak postrzegają „zadane im role” oraz od warunków ich pracy). Magdalena Arczewska stwierdziła, że wg obowiązujących przepisów sędzia rodzinny powinien spełniać role kontrolera, koordynatora systemu pomocy dziecku i rodzinie oraz eksperta. Planowano w latach siedemdziesiątych ubiegłego wieku dla niego także funkcję mediatora, której mu jednak nie przypisano w przepisach (s. 139). W kontekście głównego celu badania jako

¹¹ Należy zauważyć, że realizacja zmian, oceniana wcześniej także przez M. Arczewską, daleka jest od doskonałości. Zob. M. Raclaw-Markowska, S. Legat (red.), *Opieka zastępcza nad dzieckiem i młodzieżą – od form instytucjonalnych do rodzinnych*, Warszawa 2004, ISP; J. Hryniewicz, *Odrzuceni. Analiza procesu umieszczania dzieci w placówkach opieki*, Warszawa 2006, ISP; A. Kwak (red.), *Z opieki zastępczej w dorosłe życie. Założenia a rzeczywistość*, Warszawa 2006, ISP.